

آراستگی

﴿لِبَاسُ النَّقْوِيِّ ذَلِكَ خَيْرٌ﴾

- لباس، زینت ظاهر

۱. ﴿يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوَآتِكُمْ وَ رِيشًا وَ لِبَاسُ النَّقْوِيِّ ذَلِكَ خَيْرٌ﴾؛ ای فرزندان آدم! لباسی برای شما فرستادیم که اندام شما را می‌پوشاند و مایه زینت شماست اما لباس پرهیزگاری بهتر است.

تفسیر

الف) انزلنا، مراد از انزال لباس همان خلق است.^۱

ب) لباس، در اصل مصدر است و در اینجا به معنای چیزی است که برای پوشیدن و پوشانیدن بدن صلاحیت داشته باشد.^۲

ج) ریش، به معنای هر پوششی است که مایه زینت و جمال باشد، این کلمه در لغت به معنای پر پرندگان است و به اعتبار این که پر مایه زینت پرندگان است، در غیر آن نیز استعمال می‌شود.^۳

د) فایده این لباس که برای شما فرستاده‌ایم، تنها پوشانیدن تن و مستور ساختن رشتی‌ها

۱. اعراف، آیه ۲۶.

۲. المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۸، ص ۶۸.

۳. همان.

۴. همان.

نیست، بلکه لباس تجمل و زینت که اندام شما را زیباتر از آن‌چه هست نشان می‌دهد، برای شما نیز فرستاده‌ایم (وَرِيشاً).^۱

ه) تشییه تقوی و پرهیز کاری به لباس، تشییه بسیار رسا و گویایی است، زیرا همان‌طور که لباس هم یدن انسان را از سرما و گرما حفظ می‌کند، و هم سپری است در برابر بسیاری از خطرها و هم عیوب جسمانی را می‌پوشاند و هم زینتی است برای انسان، روح تقوی و پرهیز کاری نیز علاوه بر پوشانیدن بشر از زشتی گناهان و حفظ از بسیاری از خطرات فردی و اجتماعی، زینت بسیار بزرگی برای او محسوب می‌شود. زینتی است چشم‌گیر که بر شخصیت او می‌افزاید.^۲

- همسر، زینت باطن

۲. «هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ»؛ آن‌ها لباس شما هستند و شما لباس آن‌ها (هر دو زینت هم و سبب حفظ یکدیگرید).

تفسیر

الف) این دو جمله استعاره‌اند، زیرا هر یک از زن و شوهر طرف دیگر خود را از رفتن به دنبال فسق و فحشا و اشاعه دادن آن در بین افراد جلوگیری می‌کند، پس حقیقتاً مرد لباس و ساتر زن است و زن ساتر مرد است.^۳

ب) دو همسر یکدیگر را از انحرافات حفظ می‌کنند، عیوب هم را می‌پوشانند، وسیله راحت و آرامش یکدیگرند و هر یک زینت دیگری محسوب می‌شود. این تعبیر نهایت ارتباط معنوی مرد و زن، نزدیکی آن‌ها به یکدیگر و نیز مساوات آن‌ها را در این زمینه کاملاً روشن می‌سازد، زیرا همان تعبیر که درباره مردان آمده درباره زنان هم آمده است بدون هیچ تغییر.^۴

۱. تفسیر نمونه، ج ۶، ص ۱۳۱.

۲. تفسیر نمونه، ج ۶، ص ۱۳.

۳. بقره، آیه ۱۸۷.

۴. المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۲، ص: ۴۴.

۵. تفسیر نمونه، ج ۱، ص ۶۵.

پیام‌ها

- ۱- پوشش و پوشاندن کار خداست، «أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي»، ولی بر亨گی و برنه کردن کار شیطان است. «يَنْرُعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيهُمَا سَوْءَاتِهِمَا».^۱
- ۲- لباس، زمانی نعمت الهی است که بدن را پوشاند «يُوَارِي سَوْءَاتِكُمْ»^۲
- ۳- پوشش و آراستگی با پوشاك و لباس‌های زیبا، مطلوب و محظوظ خداوند است. «قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا... وَ رِيشًا» آراستن، زینت و بهره‌بردن از لباس‌های زیبا تا آن جا که به اسراف کشیده نشود، مانعی ندارد.^۳
- ۴- معنویت در کنار مادیت، تقوا در کنار زینت لازم است. «رِيشًا وَ لِبَاسُ التَّقْوَى»؛ و گرنه لباس می‌تواند وسیله اسراف، تکبیر، فساد، خودنمایی، مدپرستی، شهوت‌رانی، فخرفروشی و امثال آن شود.^۴
- ۵- در تشیه همسر به لباس، نکات و لطایف بسیاری نهفته است: لباس باید در طرح، رنگ و جنس مناسب انسان باشد، همسر نیز باید کفو انسان و متناسب با فکر، فرهنگ و شخصیت انسان باشد. لباس مایه زینت و آرامش است، همسر و فرزند نیز مایه زینت و آرامش خانواده‌اند. لباس عیوب انسان را می‌پوشاند، هر یک از زن و مرد نیز باید عیوب و نارسایی‌های یکدیگر را پوشانند.^۵

آیات مرتبط

- آراستگی مشروع ولی مشروع

۳. سرمایه: «وَالْخَيْلَ وَ الْبِغَالَ وَ الْحَمِيرَ لِتَرْكُبُوهَا وَ زِينَةً»؛ همچنین اسب‌ها، استرها و

۱. اعراف، آیه ۲۷.

۲. تفسیر نور، ج ۴، ص ۴۵.

۳. همان.

۴. همان.

۵. همان، ج ۱، ص ۲۹۴.

۶. نحل، آیه ۸.

الاغ‌ها را آفرید تا بر آن‌ها سوار شوید و زینت شما باشد.

۴. همه چیز: «إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِبَلُوغِهِمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً»^۱; ما آن‌چه را روی زمین است زینت آن قرار دادیم، تا آن‌ها را بیازماییم که کدامیں شان بهتر عمل می‌کنند.

۵. مال و اولاد: «الْمَالُ وَ الْبُنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ الْأَبْقَيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ شَوَّابًا»^۲; مال و فرزند، زینت زندگی دنیاست و باقیات صالحات (ارزش‌های پایدار و شایسته) ثوابش نزد پروردگارت بهتر است.

۶. زینت برای مومنین: «قُلْ مَنْ حَرَمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَ الْطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا»^۳; بگو: «چه کسی زینت‌های الهی را که برای بندگان خود آفریده و روزی‌های پاکیزه را حرام کرده است؟ بگو: این‌ها در زندگی دنیا، برای کسانی است که ایمان آورده‌اند».

— بهترین آراستگی —

۷. ایمان: «وَلِكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَ زَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ»^۴; ولی خداوند ایمان را محبوب شما قرار داده و آن را در دل‌هایتان زینت بخشیده.

۸. زینت برای خدا: «خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ»^۵; زینت خود را به هنگام رفتن به مسجد با خود بردارید.

۱. کهف، آیه ۷.

۲. کهف، آیه ۴۶.

۳. اعراف، آیه ۳۲.

۴. حجرات، آیه ۷.

۵. اعراف، آیه ۳۱.

ارجاعات قرآنی

۱- زینت ممنوع: نور، ۳۱ - نور، ۶۰.

۲- زینت‌های شیطانی: انفال، ۴۸ - توبه، ۳۷ - یونس، ۱۲ - فاطر، ۸ - بقره، ۲۱۲ آل عمران،

. ۱۴ - انعام، ۱۳۷

روايات

- آراستگی مؤمنین

۱. قال رسول الله ﷺ:

ان الله يحب من عبده اذا خرج الى اخوانه ان يتهدأ لهم و يتجمّل؛ خداوند دوست
می‌دارد که چون عبد به سوی برادرانش بیرون می‌آید، خود را برای آنان آماده و
زیبا سازد.

- خداوند زیبایی را دوست دارد

۲. قال الصادق علیه السلام:

ان الله يحب الجمال و التجمّل و يكره البوس و التباؤس؛ خداوند زیبایی و آراستن
را دوست دارد و از پرداختن به خود و خود را ژولیده نشان دادن کراحت دارد.

روايات مرتبط

- عطر و زینت

۳. قال أمير المؤمنين علیه السلام:

الدهن يظهر الغنى و الثياب تظهر الجمال؛ استفاده از عطر غنای شخص را نشان
می‌دهد و جامه(لباس) آراستگی انسان را می‌نمایاند.

- وصف متقيين

۴. قال أمير المؤمنين علیه السلام:

في ما وصف به المتقيين: و تجملاً في فاقه؛ أمير المؤمنين در وصف متقيين فرمودند:

آراستگی در عین نیازمندی.

- آراستگی در عبادت

۵. امام حسن علیه السلام هر گاه به نماز می‌ایستاد بهترین لباس‌های خود را می‌پوشید، پرسیدند: ای پسر پیامبر! چرا بهترین لباس‌هایت را می‌پوشی؟ فرمود: «ان الله جميل يحب الجمال فأتجمل لربی؛ خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد و من برای پروردگارم خود را می‌آرایم.»

داستان‌ها

۱- آراستگی ظاهر

در احوالات امام صادق علیه السلام آمده بسیار با ابهت بود. چنان‌که چون دانشمندان زمانش به قصد پیروزی بر او برای مناظره‌های علمی به دیدارش می‌رفتند، با دیدن او زیانشان بند می‌آمد. همواره با وقار و متین راه می‌رفت و به هنگام راه رفتن عصا در دست می‌گرفت. ظاهرش همیشه مرتب و لباسش اندازه بود، به وضع ظاهر خود بسیار اهمیت می‌داد، موهای سر و صورتش را هر روز شانه می‌زد، عطر به کار می‌برد و گل می‌بویید، انگشتی نقره با نگین عقیق در دست می‌کرد و نگین عقیق را بسیار دوست می‌داشت. هنگام نشستن گاه چهار زانو می‌نشست و گاه پای راست را بر ران چپ می‌نهاد. در اتاقش نزدیک در و رو به قبله می‌نشست. لباس‌هایش را خود تا می‌کرد. گاه بر تخت می‌خواید و گاه بر زمین. چون از حمام بیرون می‌آمد لباس تازه و پاکیزه می‌پوشید و عمامه می‌گذاشت.

در لباس پوشیدن، هم ظاهر را حفظ می‌کرد و هم توانایی مالی را و می‌فرمود: «بهترین لباس در هر زمان، لباس معمول مردم همان زمان است.» هم لباس نو می‌پوشید و هم لباس وصله‌دار. هم لباس گران‌قیمت می‌پوشید و هم لباس کمبها و می‌فرمود: «اگر کهنه نباشد، نو هم نیست.»

لباس کمبها و زبر را زیر و لباس نرم و گران‌قیمت را روی آن می‌پوشید و چون "سفیان ثوری" زاهد به وی اعتراضی کرد که پدرت علی علیه السلام لباسی چنین و گران‌بها نمی‌پوشید. فرمود: «زمان علی علیه السلام فقر و نداری بود و اکنون همه چیز فراوان است. پوشیدن آن

۹۸ / ره‌توشه راهیان نور(پیام‌های قرآنی)

لباس در این زمان لباس شهرت است و حرام، خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد و چون به بندهاش نعمتی می‌دهد، دوست دارد بندهاش آن را آشکار کند.» سپس آستین را بالا زد و لباس زیر را که زیر و خشن بود، نشان داد و فرمود: «لباس زیر و خشن را برای خدا پوشیده‌ام و لباس روئین را که نو و گران‌بها است برای شما» هنگام احرام و انجام فریضه حج، بُرد سبز می‌پوشید و به هنگام نماز، پیراهن زیر و خشن و پشمین. لباس سفید را بسیار دوست داشت و چون به دیدن دیگران می‌رفت آن را بر تن می‌کرد. نعلین زرد می‌پوشید و به کفش زرد رنگ و سفید علاقه‌مند بود.^۱

۲- خودآرایی

"حسن بن جهم" می‌گوید: بر حضرت موسی بن جعفر^{علیه السلام} وارد شدم، دیدم خصاب فرموده است، گفتم: رنگ مشکی به کار بردۀاید؟ فرمود: بلی، خصاب و آرایش در مرد موجب افزایش پاکدامنی در همسر او است، برخی از زنان به این جهت که شوهرانشان خود را نمی‌آرایند، عفاف را از دست می‌دهند.^۲

۱. اقتباس از زندگی امام صادق علیه السلام.

۲. مسئله حجاب، ص ۲۷.